

נְתַעְרְבוּ לֹו דְמִים בְּדָמִים - דם הפר בדם השעיר, לפני שהיזה בקודש הקדשים (רש"י). ולפי זה, רבא חולק על עולא (להלן סא, א) הסובר שאם שחט את השעיר קודם שהיזה מדם הפר בפנים, לא עשה ולא כלום (זבח תודה). ויש שפירשו, שנתערבו לאחר שכבר היזה בקודש הקדשים, קודם הזאות שבהיכל (תוס' ישנים להלן נח, א; מאירי, וראה מהר"י קורקוס עבודת יום הכיפורים ה, י ושיח יצחק, שדחקו כן גם בדעת רש"י, וראה תוס' להלן ע"ב ד"ה נותן).

אָמַר רַבָּא נֹתֵן אַחַת לְמַעְלָה וְשֵׁבַע לְמַטָּה וְעוֹלָה לֹו לְכָאן וְלְכָאן, לפי שבכל הזאה והזאה בודאי יש גם מדם הפר וגם מדם השעיר, שלדעת רבא 'יש בילה', כלומר, שלח המתערב בלח מתערב בכלו, ובכל טיפה מעורב מזה ומזה (ראה זבחים פ, א ורש"י שם). וכמו כן סובר רבא שהזאה אינה צריכה שיעור (ראה זבחים שם), ולכן אף שדם הפר מרובה מדם השעיר, מכל מקום כיון שבודאי יש בכל הזאה גם מדם השעיר ואפילו מעט, יוצא ידי שניהם (ריטב"א).

אָמַר בְּבִלְאִי טַפְשָׁאֵי מְשוּם דְדִירֵי בְּאַרְעָא דְחֶשְׁוֶא אֲמַרֵי שְׂמַעְתָּא דְמַחְשָׁכָן - מאחר שאתם דרים בבבל שהיא נמצאת בעמק, ואין מגיע אליה כל כך האור, אתם אומרים דברים חשובים (רש"י), וכמו שדרש רבי ירמיה את הפסוק (איכה ג, ו) 'במחשכים הושיבני כמותי עולם' על התלמוד הבבלי, שאין טעמי ההלכה מבוארים לחכמי בבל כמו שהם מבוארים לחכמי ארץ ישראל. אמנם כל זה היה בימי רבי ירמיה ורבא שהיו שמדות בבבל, אבל אחר כך בימי רב אשי בטלו השמדות בבבל, וחזרה ונתגברה שם התורה (ריטב"א בשם הרמב"ם).

וְהַתּוֹרָה אֲמָרָה וְכִלָּה מִכֶּפֶר אֵת הַקֹּדֶשׁ. כִּלָּה דָם הַפֶּר וְאֶחָד כֶּךָ כִּלָּה דָם הַשְּׂעִיר - כיון שכתוב שצריך לגמור את ההזאות לפני שמתחיל עבודה אחרת, ובנוסף בסדר הפסוקים הזאת דם הפר נאמרה לפני הזאת דם השעיר, הרי זה כמו ששנה עליו הכתוב בסדר ההזאות, וכלל הוא לענין קדשים, שכל מקום ששנה עליו הכתוב, בא ללמד שהענין מעכב [כמבואר בגמ' לעיל (נא, ב)].

אך אין ללמוד שהסדר מעכב, רק ממה שבסדר הפסוקים הזאת דם הפר קודמת להזאת השעיר, שאף שכתוב בפרשת יום הכיפורים 'חוקה', וכלל הוא שבכל מקום שכתוב 'חוקה' הסדר מעכב [כמבואר בגמ' להלן (ס, א)]. כי אין ללמוד משם אלא כשישנה סדר של עבודה שלמה, כגון שסיים את כל הזאת דם השעיר בפנים לפני שהתחיל להזות מדם הפר, אבל כאן שאינו מקדים אלא 'אחת למעלה' של שעיר לפני 'שבע למטה' של פר, אינו מעכב, ולכן הוצרך רבי ירמיה ללמוד מ'וכלה מכפר', שכל שלא כילה לגמרי את הזאות הפר קודם הזאות השעיר, מעכב (תוס' ד"ה כלה; חזו"א א"ח קכו, ט, בדעת רש"י, וראה תוס' רא"ש ותוס' ישנים להלן נח, א, מה שביארו לפי גירסתם).

ואילו רבא היה סבור בתחילה, שאינו מעכב אלא אם כן יקדים ויגמור את כל הזאת דם השעיר קודם לתחילת הזאת דם הפר, אבל אם הקדים רק חלק מעבודת השעיר, יצא, שלא היה דורש את הפסוק 'וכלה מכפר את הקדש', או שסבר שצריך לדרשה אחרת [המבוארת בגמ' להלן (ב, ב)]. ובא רבי ירמיה והשמיע שיש ללמוד מהפסוק את שתי הדרשות (שיח יצחק).

כְּשֶׁהוּא מְזַה אֵינוּ מְזַה עַל הַפְּרוֹכֶת אֲלָא כִּנְגַד הַפְּרוֹכֶת, שגם זה יש ללמוד בהיקש מההזאות שבקודש הקדשים, שאינו מתכוון להזות על הכפורת אלא רק כנגד הכפורת [כמבואר בגמ' לעיל (נה, א)]. ובשתייהן אם נגע הדם בפרוכת או בכפורת יצא, וכוונת התנא רק לומר שאינו צריך לכוין שיגע, וכמבואר בגמ' להלן לגבי פר העלם דבר של ציבור ושעירי עבודה זרה (שיח יצחק, וראה תוס' ישנים להלן נח, א ד"ה הוי). וטעם הדבר שאינו מזה על הפרוכת כמו לגבי ההזאות שעל המזבח, לפי ששם עיקר העבודה היא נתינת הדם על גבי המזבח, אלא שהוא עושה זאת בדרך הזאה, אבל כאן ההזאות כנגד הפרוכת אינן לצורך הגעת הדם לפרוכת, אלא שמקום עמידת המזה היא כנגד הפרוכת (ח' רבי אריה לייב ב, ז). ויש שכתב, שאם נגע הדם בפרוכת לא יצא, שמצות ההזאה היא להזות על ההיכל, כמו שכתוב 'וכן יעשה לאהל מועד', ולכן אם נגע בפרוכת, כיון שיש ספק אם היא חלק מקודש הקדשים, שוב לא היזה בהיכל ולא קיים המצוה (גבורת ארי).

אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר בְּרַבִּי יוֹסִי אֲנִי רְאִיתִיהָ בְּרוּמֵי וְהָיוּ עֲלֶיהָ כְּמַה טִּיפֵי דְמִים שֶׁל פֶּר וְשְׂעִירֵי שֶׁל יוֹם הַכַּפּוּרִים, ומוכח שהכהן הגדול התכוון להזות על הפרוכת, שאם נאמר שנפלו עליה בלא כוונה, לא היו נמצאים עליה כל טיפי דם ההזאה, אלא רק מעט מהן. ועוד, שהרי 'כהנים זריזים הם', ובודאי היה נזהר שלא יהיו הטיפות נוגעות בה בלא כוונה (תוס' ישנים להלן נח, א), ואילו לדעת תנא קמא, היו אלו אכן טיפי דמים שנפלו עליה בלא כוונה (ריטב"א). ויש שביאר, שאף לדעת רבי אלעזר ברבי יוסי לא התכוון הכהן הגדול להזות על הפרוכת, וטיפי הדם נפלו עליה שלא במתכוין, אלא שבא לחלוק על תנא קמא שסבר שאם נגע הדם בפרוכת לא יצא [ועל כן ודאי נזהר הכהן גדול, שלא יגעו הדמים בפרוכת]. ואילו לדעתו יצא, משום שסבר שהפרוכת הקרובה להיכל בודאי היתה בשטח ההיכל, ולא בשטח שספק שמא הוא קודש הקדשים (הזאה לעיל (נא, ב)). ועל כן אף אם נגע הדם בפרוכת, עדיין הפרוכת היא (גבורת ארי, ע"פ ביאורו לעיל בדעת ת"ק). ויש שכתב, שיתכן שרבי אלעזר ברבי יוסי לא בא כלל לחלוק, אלא לבאר את דעת תנא קמא שאם נגע יצא (שיח יצחק).

אֲנִי רְאִיתִיהָ בְּרוּמֵי וְהָיוּ עֲלֶיהָ כְּמַה טִּיפֵי דְמִים, ולא כיבסו את הפרוכת כמו שאמרה תורה (ויקרא ו, ב) לעשות בדם בחטאת שהזזה על הבגד שצריך לכבסו, כיון שהדם נגע בפרוכת מחמת מצות הזאה ולא נפל שם מאליו (הגהות מהרש"ם).

דְּהָא דְעֵבְדֵי כְּסָדְרָן - שהיו כל הטיפות זו למטה מזו כמעשה הזאות יום הכיפורים, אבל הזאות פר העלם דבר ושעירי עבודה זרה היו שלא כסדרן (רש"י, וראה ביאורו לעיל נח, א ד"ה כמגדא), שבהזאות יום הכיפורים היה עומד סמוך לפרוכת והיה יכול לכוין להזות כסדר זו למטה מזו, אבל בהזאות פר העלם דבר ושעירי עבודה זרה היה עומד באמצע ההיכל ומזה, ומשם אינו יכול לכוין להזות כסדר (מאירי, וראה משנה למלך מעשה הקרבנות ה, יג, שלמד זאת מהפסוק). ויש שכתב, שהיו שמונה טיפות אחת למעלה ושבע למטה [והטיפות למטה אינן צריכות להיות כסדר זו למטה מזו], ובהזאות פר העלם דבר של ציבור ושעירי עבודה זרה אינו צריך להזות אלא שבע (ריטב"א; תוס' רא"ש, וראה תוס' ישנים להלן נח, א בשם ה"ר יוסף, שהסתפק אולי גם בהם צריך להזות שמונה, וראה ברש"י מה שהקשה עליו).